

ศึกษาปัญหาการดื่มสุราของประชาชนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

A Study Solution of Alcoholic Drinking Problems of the People in Accordance with the Project of the Five Precepts Preserving Villages in Bueng Khong Long District, Bueng Kan Province

พระไชยา ปสนโน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตหนองคาย

Phra Chaiya Uankaew

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nongkhai Campus

E-mail: Chaiya1@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) หลักศีล 5 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท 2) เพื่อศึกษาศึกษาสภาพปัญหาการดื่มสุราและผลกระทบจากการดื่มสุราในอำเภอบึงโขงหลงจังหวัดบึงกาฬ 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาแก้ปัญหาการดื่มสุราของประชาชนตามโครงการหมู่บ้านศีล 5 ในอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและการศึกษาภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มเป้าหมายที่คัดเลือกมาโดยจำเพาะเจาะจง จำนวน 30 รูปคน ประกอบไปด้วยกลุ่มพระสงฆ์ 5 รูป กลุ่มผู้นำชุมชน 5 คน กลุ่มนักวิชาการ 5 คน กลุ่มบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง 5 คน กลุ่มบุคคลที่ดื่มสุรา 10 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลของการวิจัยพบว่า 1) ในปัจจุบันมีสถานการณ์และปัญหาการดื่มสุราในจังหวัดบึงกาฬมีผลกระทบต่องสังคมไทยอย่างรุนแรง เช่น ดื่มสุราแล้วขับรถ และอาจจะก่อให้เกิดอุบัติเหตุย้อมมีผลกระทบทั้งต่อตนเองและบุคคลคนอื่น หรือ ดื่มสุราแล้วก่อการทะเลาะวิวาททำร้ายซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดปัญหาอย่างรุนแรง เป็นการทำลายสังคมที่ดีงาม ถ้าหากพิจารณาถึงสังคมที่เกี่ยวข้องกับสุรา อาจจะมองเห็นได้ว่า สังคมตามที่กล่าวมาแล้วนั้นก็เป็นสังคมที่ไร้ค่า ประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมไทยนับถือศาสนาพุทธ และเป็นผู้ที่รักษาศีล 5 เป็นพื้นฐาน คือ ศีล 5 ได้ระบุไว้ว่า การงดเว้นจากการดื่มสุราเป็นศีลข้อที่ 5 อย่างไรก็ตามการดื่มสุราทำให้เกิดความโศกเศร้าเพราะพิษแห่งสุรา ถือว่าได้ว่า สุราเป็นอันตรายต่อชีวิต หรือผู้ที่ดื่มสุรายอมไม่รักตัวเอง หรือว่าพระพุทธศาสนาไม่ได้มี

อิทธิพลต่อจิตใจของเขา จากสถานการณ์ที่กล่าวมาแล้ว การดื่มสุราในสังคมไทยทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทยให้ได้อย่างแท้จริง

การนำแนวทางหลักธรรมในพระพุทธศาสนาในการแก้ปัญหาการดื่มสุราของประชาชนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดบึงกาฬ ก็คือ การรักษาศีล 5 อย่างจริงจัง คือสมาทานศีลข้อที่ 5 อันได้แก่ การงดเว้นจากการดื่มสุรา อย่างเด็ดขาด โดยตระหนักว่า การดื่มสุราเป็นอันตรายต่อสุขภาพและก่อให้เกิดอุบัติเหตุต่อชีวิตและทำให้เสียทรัพย์ที่หามาได้

คำสำคัญ: การดื่มสุรา; โครงการหมู่บ้านศีล 5; ศีล 5 ธรรม 5; ประเพณี; เทศกาล

Abstracts

This article has three objectives: 1) To study the problem of drinking alcohol and the effects of drinking alcohol in Bueng Khong Long District, Bueng Kan Province. 2) To study dharmic principles in Buddhism lead to solving the problem of drinking alcohol in Bueng Khong Long District, Bueng Kan Province. 3) To study guidelines for the application of Buddhist principles to solve the problem of drinking alcohol all people in the project of five precepts village in Bueng Khong Long District, Bueng Kan Province. It is a qualitative research. By studying and researching documents and field work (Educational method) in-depth interviews from a specific target group, from 30 people. Including a group of 5 monks, 5 community leaders, 5 academics, 5 personnel involved and 10 people who drink alcohol. Research instrument is in-depth interviews.

At the present, the situation and the alcoholic drinking problems in Buengkan Province cause the impact on the Thai society seriously such as to get drunk, and then to drive a car and it may cause the accident, that is, it may cause the impact on oneself or others or to get drunk and then it may cause the arguments or hurt each other. The great problems may happen, it may destroy the good society. If we consider the society related to the alcohol it may be seen that the society as mentioned is is worthless. The majority of people in Thai society believe in Buddhism and observe the Five Precepts as the foundation, that is, the Five Precepts mentions that not to drink the alcohol in the fifth item, anyway, to drink the alcohol results in the sadness because of its poison. It is considered that the alcohol is dangerous to the life or the drinkers do not love themselves or Buddhism does not influence on their minds. From the situation as mentioned. An alcoholic drinking in Thai society encourage the researcher to be interested in studying the alcoholic drinking problems in Thai society seriously.

To apply the Dhamma in Buddhism for a solution of the alcoholic drinking problems of people in the village project of observing the Five Precepts in Buengkan Province is that to observe the Five Precept earnestly that is, to observe the five precepts, namely, not to drink alcohol absolutely by realizing that to drink alcohol causes the danger to wealth and cause the accident to life and to loss the properties that have be earned.

Keyword: Drinking Alcohol; The Project of Five Precepts Village; Five Precepts Five Doctrine; Tradition; Festival

บทนำ

ประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศที่มีผู้นับถือพระพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ยังมีประชาชนบางส่วนนิยมชมชอบในการประพาศติพิศลข้อที่ 5 คือ การดื่มสุราเมรัยซึ่งถือว่าเป็นยาเสพติดเป็นอาจิณ บางคนก็ยังถือว่าการดื่มสุรามีผลดีต่อชีวิต ก็ดื่มต่อไป บางคนเห็นว่าการงดการดื่มสุราเป็นผลดีต่อชีวิตตนเองและครอบครัว ดังที่มีผลรายงานจากเอแบคโพลด์ ได้ศึกษาสำรวจเรื่องประเมินผลการรณรงค์ “งดเหล้าเข้าพรรษา” เมื่อปี พ.ศ. 2551” กรณีศึกษาประชาชนอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ในเขตกรุงเทพมหานครและใน 23 จังหวัดทั่วประเทศ ได้ชี้ให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่บอกว่า การเลิกเหล้าเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายได้จริงถึงร้อยละ 54.3 หากประชาชนเลิกได้อย่างจริงจัง จะทำให้มีเงินเหลือใช้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่นถึงร้อยละ 75.4 และช่วยลดปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ ได้เช่น ความรุนแรงและอุบัติเหตุให้ท้องถนนได้ร้อยละ 66.2

ปัญหาของสังคมไทยปัจจุบัน เป็นสังคมที่ควรแก้ไขอย่างเร่งด่วน ความบกพร่องหรือปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่กับสังคมทุกวันนี้ เกิดจากการกระทำของมนุษย์และความเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ คนไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 90 เป็นพุทธศาสนิกชน ปัญหาที่เกิดขึ้นย่อมเกิดจากชาวพุทธ และจำเป็นต้องอาศัยพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการแก้ไข พระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่จะชี้แนะจิตวิญญาณและแก้ไขปัญหาด้านสังคมทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาทางด้านการเมืองการปกครอง ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมและปัญหาทางด้านยาเสพติด เป็นต้น โดยเฉพาะปัญหาการดื่มสุรา ที่ก่อตัวขึ้นมาตั้งแต่ระดับเด็กและเยาวชนจนกระทั่งประชาชนโดยทั่วไป ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตสังคมทั้งระบบ โดยเริ่มตั้งแต่ปัญหาส่วนตัวของผู้ดื่มเอง เช่น ก่อให้เกิดการเสียทรัพย์สินเงินทอง โดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ และก่อให้เกิดโรคร้ายต่อสุขภาพร่างกาย ของตัวเอง เป็นต้น และยังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต ในขณะที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งภายในครอบครัวตกอยู่ในห้วงอบายมุขยอมทำให้ระบบเศรษฐกิจครอบครัวผันผวน สุขภาพในครอบครัวก็จะลดน้อยถอยลงไป ส่งผลให้เกิดเป็นมหันตภัยคอยบั่นทอนความมั่นคงของระบบสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ก่อให้เกิดเป็นปัญหาด้านสังคม ที่ร้ายแรงในอนาคตได้

พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงโทษแห่งการดื่มสุราไว้ในสัพพหุสูตรว่า “ภิกษุทั้งหลาย การดื่มสุราและเมรัยที่บุคคลเสพ เจริญ ทำให้มากแล้ว ย่อมดำเนินผลให้ไปเกิดในนรก อำนาจผลให้ไปเกิดในกำเนิดสัตว์เดรัจฉาน อำนาจผลให้ไปเกิดในเปรตวิสัย วิบากแห่งการดื่มสุราและเมรัยอย่างมากที่สุดอำนาจผลให้เป็นผู้วิกลจริตแก่ผู้เกิดเป็นมนุษย์

จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งกล่าวถึงโทษภัยในการดื่มสุรา อันมีผลกระทบต่อพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้คณะผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นที่จะนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาด้านการดื่มสุราของชาวบ้าน อันจะส่งผลกระทบต่อ

ต่อประชากรของประเทศ วิธีชีวิตระบบสังคมในระดับย่อยและระบบของสังคมโดยภาพรวม เพื่อเป็นการหาทางออกที่สำคัญอันจะนำสังคมไทยไปสู่ความสุขยั่งยืนและมั่นคงได้ตามหลักพุทธธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาหลักศีล 5 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดื่มสุราและผลกระทบจากการดื่มสุราในอำเภอบึงโขงหลงจังหวัดบึงกาฬ
- 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดื่มสุราและผลกระทบจากการดื่มสุราในอำเภอบึงโขงหลงจังหวัดบึงกาฬ
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนามาแก้ปัญหการดื่มสุราของประชาชนตามโครงการหมู่บ้านศีล 5 ในอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การทำวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาใน 2 วิธี คือ อาศัยเอกสารต่าง ๆ และการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นฐานในการนำเสนอและการอ้างอิง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสาร (Documentary - Research) จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary source) คือ คัมภีร์พระไตรปิฎกอันเป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นหลักคำสอนสำคัญในพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย
- 2) ศึกษาเอกสารจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary source) ได้แก่ เอกสาร งานวิจัย หนังสือที่นักปราชญ์ทั้งหลายเขียนไว้ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการดำเนินการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5
- 3) ศึกษาข้อมูลภาคสนาม จะใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเก็บข้อมูลจากบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ 30 รูป/คน

2. วิธีการเก็บข้อมูล

- 1) ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ เก็บข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับภาษาไทย พุทธศักราช 2539 และคัมภีร์อรรถกถา ใช้ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย
- 2) ข้อมูลทุติยภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารตำรา หนังสือ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น พุทธธรรม สาระสำคัญแห่งวิสุทธิมรรค เป็นต้น
- 3) ข้อมูลภาคสนาม ใช้วิธีสร้างชุดคำถาม เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งจะสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นแบบอย่างในหมู่บ้าน ชุมชน สังคมปัจจุบัน ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยสร้างชุดคำถามเพื่อหาข้อมูลในเรื่องรูปแบบโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จำนวน 30 รูป/คน ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือกบุคคลที่จะมาทำการสัมภาษณ์เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

3. เครื่องมือในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

3.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งออกแบบสัมภาษณ์เป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คือ คำถามข้อมูลทั่วไปให้ผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 คือ คำถามเกี่ยวกับการสวดมนต์ในพระพุทธศาสนา สภาพปัญหาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามโครงการหมู่บ้านศีล 5 ในอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ และศึกษาสภาพปัญหาการดื่มสุรา และผลกระทบจากการดื่มสุรา ในอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

3.2 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ในการวิจัย โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) สร้างแบบสัมภาษณ์ จากกรอบเนื้อหาของวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยเพื่อตอบโจทย์การวิจัย

2) เสนอร่างแบบสัมภาษณ์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

3) นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

4) นำข้อมูลที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์

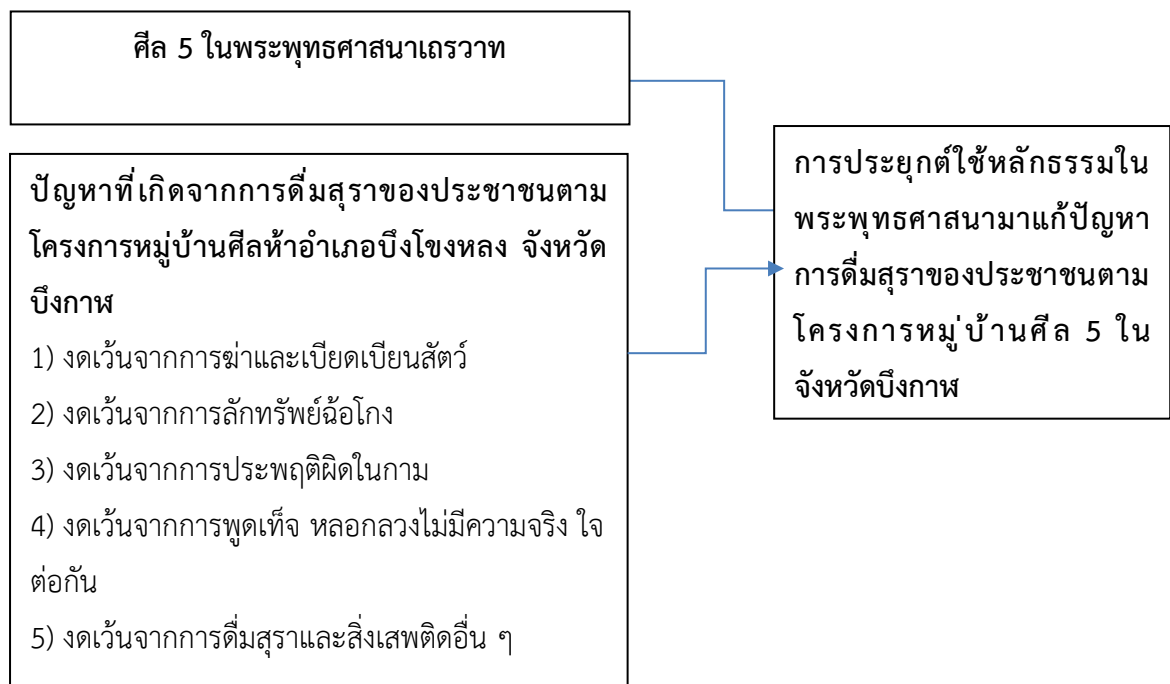
5) นำแบบสัมภาษณ์ไปปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่งตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.4 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ประเด็นปัญหาเป็นตัวตั้ง แล้วหาคำตอบจากข้อมูลที่เก็บและรวบรวมไว้ สังเคราะห์ วิเคราะห์ เพื่อให้เป็นไปตามกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยที่ได้ตั้งไว้แล้ว

3.5 วิธีการนำเสนอ เป็นการนำเสนอแบบเชิงพรรณนา (Descriptive) และจัดทำเป็นรูปเล่มตามกรอบของมหาวิทยาลัยกำหนดไว้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้อิงความรู้จึงนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย นำเสนอเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. หลักศีล 5 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท

ศีลเป็นทั้งวินัยและหลักธรรม และมีการเชื่อมโยงกัน ในการรักษาศีลเบื้องต้น ศีลจะเป็นวินัย เพราะศีลเป็นข้อปฏิบัติในเชิงปฏิบัติ เพื่อควบคุมความประพฤติทางกาย ทางวาจา ให้สงบเรียบร้อย อันจะส่งผลให้สังคมสงบเรียบร้อย เมื่อผู้รักษาศีลเป็นผู้มีศีล มีความประพฤติเรียบร้อยทางกาย ทางวาจา ศีลย่อมกลายเป็นธรรม อันเป็นพื้นฐานของผู้รักษาศีล อันจะเป็นรากฐานในการพัฒนาคุณธรรมในระดับที่สูงขึ้น อานิสงส์ของการรักษาศีล และโทษของผู้ไม่ประพฤติศีล ทำให้เห็นถึงความสำคัญในการรักษาศีล ซึ่งสรุปความสำคัญในการรักษาศีลไว้ ดังนี้ การรักษาศีล ย่อมก่อให้เกิดอานิสงส์จำนวนมากแก่ผู้รักษาศีล ทั้งทำให้ประสบกับสิ่งที่น่าปรารถนา น่าพอใจ อันเป็นประโยชน์ชีวิตในปัจจุบัน รวมถึงเป็นการทำประโยชน์ชีวิตในเบื้องหน้า ด้วยศีลย่อมคุ้มครองผู้รักษาศีลไม่ให้ตกไปในที่ชั่วให้พบกับความสุขในโลกหน้า และจะยังประโยชน์สูงสุดแห่งชีวิตให้เกิดขึ้น ด้วยศีลเป็นฐานรองรับคุณธรรมในระดับที่สูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันบุคคลผู้ทูลศีล ไม่ประพฤติศีล ย่อม

ก่อให้เกิดโทษแก่ตนเอง ทำให้ต้องประสบกับสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา รวมถึงบุคคลนั้นยอมได้ชื่อว่า เป็นผู้ไม่รักษาตนเอง (พระราชวรมณี (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2528 : 148-149.)

การรักษาศีล ยังเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งสังคม อันจะก่อให้เกิดภาวะเกื้อกูลแก่การดำเนินชีวิตในทางที่ดีงามของ สมาชิกในสังคม ในพระพุทธศาสนาแสดงการพัฒนาตนเองไปสู่ธรรมสูงสุด คือ พระนิพพาน ด้วยการดำเนินตามมรรคปฏิบัติ อันประกอบด้วยศีล สมาธิ ปัญญา โดยศีลนับเป็นหลักควบคุมความประพฤติเบื้องต้น เริ่มตั้งแต่การรักษาศีล 5 ที่ประกอบด้วยเจตนางดเว้นจากการล่วงละเมิดข้อศีลทั้ง 5 ประการ เพื่อให้การรักษาศีล 5 สมบูรณ์สมดังเจตนารมณ์แห่งองค์ศีลสามารถนำหลักธรรมอื่นมาสนับสนุน ทั้งทำหน้าที่สกัดกั้นมิให้ล่วงละเมิดศีล 5 เช่น หิริโอตตปเป สติสัมปชัญญะ ชันติโสรัจจะ ปัญญา รวมถึงการนำหลักธรรมอื่นมาส่งเสริมการรักษาศีล 5 เช่น เบญจธรรม ฆราวาสธรรม ทศบารมี ไตรสิกขา เพื่อพัฒนาตนเองให้ยิ่งขึ้นไปจนกระทั่งระดับโลกุตระ โดยหลักธรรมเหล่านี้ล้วนอิงอาศัยเชื่อมโยง จนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ แต่ด้วยศีลมีลักษณะเป็นการฝึกฝนพฤติกรรมทางกาย ทางวาจา และจิตใจเป็นคุณธรรมที่สำคัญ

2. สภาพปัญหาการติ่มสุราและผลกระทบจากการติ่มสุราในอำเภอบึงโขงหลงจังหวัดบึงกาฬ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2558 : 189) ในฐานะหน่วยงานราชการที่มีภารกิจในการส่งเสริมให้สังคมไทย มีศีลธรรม และคุณธรรมจริยธรรม ตามแนวทางของพระพุทธศาสนาจึงได้กำหนดกิจกรรมในการสนับสนุนส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทุกเพศทุกวัย ได้นำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปพัฒนาชีวิต ครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยเน้นการรณรงค์ ส่งเสริม และสนับสนุนให้มี “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ขึ้นในทุกส่วนของประเทศ ตามดำริที่เจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าฯ ได้ประทานโอวาทไว้ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่มีอบหมายภารกิจให้ส่วนราชการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ แก่ประชาชนในชาติ โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินการพร้อมกันทั้ง 76 จังหวัด

คณะสงฆ์ตำบลบึงโขงหลงให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดกิจกรรมโครงการหมู่บ้านศีล 5 การเรียนการสอนส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมตั้งแต่ระดับแผนยุทธศาสตร์ และโครงการต่าง ๆ ซึ่งส่งผลที่ดีต่อผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านศีล 5 และชุมชนรอบข้างเป็นอย่างมาก ดังนั้น การบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของชุมชน ทุกองค์กรต้องร่วมมือกัน เริ่มแต่การกำหนดเป้าหมายในการรักษาศีล 5 ให้มีความประพฤติที่ชอบ ด้วยกาย วาจา และจิตใจ รู้จักเสียสละ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น รู้จักการผ่อนหนักผ่อนเบา และรู้จักละอายต่อการหลีกเลี่ยงจากหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้เพื่อความเข้มแข็งของสังคม ลดพฤติกรรมก้าวร้าว และปลูกจิตสำนึก นิสยที่ดีให้คนในสังคมมีศีลธรรม ซึ่งองค์กรท้องถิ่นให้ความสำคัญและเกื้อกูลกัน พึ่งพาพัฒนาไปด้วยกัน คณะสงฆ์ตำบลไชยวานได้ส่งเสริมให้การรู้จักประยุกต์ใช้หลักพระพุทธศาสนาบูรณาการอย่างเต็มศักยภาพ เป็นสังคมที่ปลอดจากอบุติภัย สารเสพติด สี่อลามกอนาจาร การละเมิดทางเพศ การทะเลาะวิวาท สนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม วางแผนการดำเนินงาน สร้างความสัมพันธ์อันดี

ระหว่างสังคมชุมชน กิจกรรมที่ทำให้เกิดความสำคัญด้วยการพัฒนาพฤติกรรมและส่งเสริมคุณธรรมของคน
เยาวชนในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจในหลักการพัฒนาด้วยกิจอาสาในชุมชน

3. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาแก้ปัญหาการตีมูลค่าของ ประชาชนตามโครงการหมู่บ้านศีล 5 ในอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

โดยใช้หลักศีล 5 ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา การประพฤติปฏิบัติกับตนเอง และปรับเปลี่ยน
พฤติกรรมที่ไม่ดี เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตให้ถูกต้อง โดยอาศัย “เจตนา” เป็นเครื่องดเว้น หรือใช้ปัญญาเป็น
ตัวตัดพฤติกรรมที่ไม่ดีที่เกิดขึ้นมาทางกาย วาจาและใจ ให้เป็นผู้สำรวมระวัง มีความสังวร เป็นที่ตั้ง เพื่อพัฒนา
พฤติกรรมที่ไม่ดี ให้เป็นพฤติกรรมที่ดีงามโดย ลด ละ เลิก เว้นพฤติกรรมที่ไม่ดี และดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง
ตามแนวทางของพระพุทธศาสนาให้รู้จักใช้ศีล 5 เพื่อพัฒนาชีวิตให้มีแก่นสาร เป็นพื้นฐานให้ความโลภความ
โกรธ ความหลง เบบางลงได้ส่งผลให้เกิดคุณธรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นในจิตใจ เป็นผู้ไม่เมตตากรุณา มีหิริโอตตปปะ
มีความซื่อสัตย์สุจริตธรรม จึงส่งผลให้พฤติกรรมของตนเองแสดงออกมาในทางที่ดี และสามารถจะอยู่ร่วมกัน
ในสังคมได้อย่างมีความสุข

แนวทางการประยุกต์หลักศีล 5 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมให้ดียิ่งขึ้น คือ การพัฒนาทางด้านศีลให้
เกิดขึ้นในจิตใจเป็นสำคัญ ในการดำเนินชีวิตประจำวันโดยนำหลักศีลที่ประกอบด้วยธรรมหลายๆ อย่างมา
ประกอบการประพฤติปฏิบัติ คือ (1) มีเจตนาตั้งใจเว้น (2) มีเจตสิก คือความงดเว้น (3) มีความสังวรด้วยสติ
(4) มีความไม่ก้าวล่วงกิเลสอย่างหยาบ ทางกายวาจาการไม่ก้าวล่วงศีลได้นั้น จะต้องอาศัยการงดเว้น 3 อย่าง
คือ มีเจตนาวิริติ สมาทานวิริติ และสัมปัตตวิริติ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันอยู่เป็นนิจ เพื่อพัฒนาพฤติกรรม
ให้พัฒนาห่างไกลจากอกุศลธรรมต่าง ๆ เป็นศีลที่เกิดขึ้นมาจากจิตใจ สามารถพัฒนาให้สุจริตทางกายวาจา
และสัมมาอาชีวะ เรียกว่า อธิศีลสิกขา (ศีลในมรรคมืองค์ 8 คือ สัมมาวาจา สัมมาอาชีวะ และสัมมาภิมันตะ)
จึงทำให้รักษาศีลได้อย่างบริสุทธิ์ และการแสดงออกมาทางกายวาจา และใจย่อมสำรวมระวัง สงบระงับ เพราะ
เป็นศีลที่ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ จึงทำให้การแสดงออกมาในทางสังคมมีแต่เกื้อกูลและสร้างสรรค์ คือ
ประกอบด้วย เมตตากรุณา มีหิริโอตตปปะ ซื่อสัตย์สุจริตธรรม พฤติกรรมที่ประกอบไปด้วยคุณธรรม และอยู่
ร่วมกันอย่างมีความสุขสันติ คือ ความสงบสันติภายใน และความสงบสันติภายนอก มีกติกากฎระเบียบในการ
ดำเนินชีวิต ปราศจากทุกข์ และอุปสรรคทั้งปวงและยังสามารถพัฒนาก้าวถึงความพ้นจากทุกข์ได้ในที่สุด
(พระเทพดิลก, (ระแบบ รัฐญาโน) 2548 : 170)

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยด้านการประสานความร่วมมือ ที่จะส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนโครงการ
หมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดอุดรธานี ที่ประสบผลสำเร็จและประสบความสำเร็จและประสบความล้มเหลว และบูรณาการ
ระหว่างหน่วยงานในระดับอำเภอ การเข้าใจในเป้าหมายของโครงการของผู้ปฏิบัติงาน และการวางโครงสร้าง

การปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีส่วนสำคัญต่อการขับเคลื่อนงานเพราะงานตามโครงการดังกล่าวไม่สามารถประสบความสำเร็จได้หากขาดการประสานเชื่อมโยง ทั้งนี้ต้องสามารถเชื่อมร้อยคนในสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมและเห็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้วยตนเอง ไม่ใช่เกิดจากการบังคับหรือเกณฑ์ให้มาเข้าร่วมซึ่งจะไม่เกิดผลยั่งยืน สร้างประโยชน์ของโครงการที่สังคมจะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาโลกขับเคลื่อนโครงการฯ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินการให้เกิดความสำเร็จ ซึ่งหากองค์การ ทั้ง บ้าน วัด โรงเรียน/ ราชการ ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโลกของโครงการและเกิดผลเป็นที่ประจักษ์ ย่อมทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม รู้สึกเป็นส่วนร่วมของโครงการไม่ใช่ประโยชน์ของผู้ใดผู้หนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ พระเทพสิงหราชจารย์ (โสภณ โสภโณ/ยอดคำปา) (2561 : 41) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาโลกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัย พบว่ากระบวนการของกลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ มีลักษณะการบริหารจัดการแบบแยกกันทำงาน เผยแผ่อุดมการณ์หลักการทางพระพุทธศาสนาแก่ศาสนิกนั้บถือด้วยการสร้างความเข้าใจ มีการสร้างกลุ่มเครือข่าย สร้างความเข้าใจ ให้ความสำคัญของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีการทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยทำบันทึกข้อตกลงต่อหน่วยงานส่วนราชการท้องถิ่น ให้มีบทบาทในการมีส่วนร่วมและสนับสนุนกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้บรรลุเป้าหมายต่อไป ซึ่งการพัฒนาโลกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่พบว่าในหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานร่วมกันในระบบ หรือองค์กรเพื่อให้งานสำเร็จไปด้วยดี ระบบ หรือองค์กรที่มีบุคคลในระดับต่าง ๆ ทำงานประสานกันดูเครื่องจักร ระบบใด ๆ ที่จะช่วยให้งานสำเร็จลุล่วงไป โดยที่บุคคล กลุ่มคน และชุมชน นำหลักการในพระพุทธศาสนาแสดงให้เห็นแนวคิดที่มาของศีลกับการอยู่ร่วมกันในสังคมทำให้เกิดความสงบสุขของสังคมชุมชนและเป็นการพัฒนาตนเองตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งศีล 5 เป็นหนทางแห่งการเกิดสันติภาพสอดคล้องกับพระครูอุทัยกิจจากรักษ์ สุจินฺโณ (2556 : 63) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองคณะสงฆ์” ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์มีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ซึ่งภารกิจดังกล่าวบางประการกำหนดไว้ในระเบียบกฎหมายมหาเถรสมาคม แต่บางประการคงเห็นไปตามจารีตประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อมา 2) การบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรคณะสงฆ์ภาค 2 มีปัญหาที่ชัดเจน องค์กรสงฆ์มีบุคลากรไม่พอเพียงที่จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องและถ่องแท้ พระนักเผยแผ่ที่มีความรู้ ความเข้าใจในหลักพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องถ่องแท้มีจำนวนจำกัด เห็นปัญหาในการเผยแผ่ ทำให้พุทธศาสนิกชนเกิดความสับสน สำคัญผิด และเข้าใจคลาดเคลื่อนไปจากความจริงตามหลักพระพุทธศาสนา 3) แบบการบริหารจัดการการเผยแผ่ขององค์กรปกครองคณะสงฆ์ภาค 2 ควรมีอำนาจและหน้าที่ที่สำคัญ กล่าวคือ เป็นศูนย์กลางในการประสานบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระดับภาค

และระดับจังหวัด เพื่อให้ปฏิบัติตามนโยบาย ข้อกำหนด ข้อบังคับ วัตถุประสงค์และอื่นๆ ตามที่องค์กรกำหนด และมอบหมาย จัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือประกอบการเรียนการสอนและการเผยแพร่ และอำนวยความสะดวก และเห็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานเผยแพร่พระพุทธศาสนา และส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ติดตามประเมินผลบุคลากรที่เผยแพร่พระพุทธศาสนา และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานการเผยแพร่ และจัดทำงบประมาณสนับสนุนให้การอุปถัมภ์กิจกรรมและบุคลากรที่ทำหน้าที่เผยแพร่พระพุทธศาสนาต่อไป

ฉะนั้นคุณธรรมที่เสริมสร้างชีวิตให้มีคุณค่าให้ยิ่งขึ้นไป ในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องของประชาชนตามโครงการหมู่บ้านศีล 5 ก็คือการนำเบญจศีลเบญจธรรมเข้ามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างรู้เท่าทัน ภาว วาจา และใจเป็นสำคัญ กล่าวคือ การนำหลักเบญจศีลเบญจธรรมมาพัฒนาส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีอยู่แล้วก็ยิ่งทำให้บุคคลนั้นมีภาว วาจา และใจที่ดียิ่งขึ้นไป และเป็นการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ย่อมจะทำให้บุคคลนั้นเป็นที่เคารพรักใคร่ของบุคคลทั่วไปในสังคม

จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งกล่าวถึงโทษภัยในการดื่มสุรา อันมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้คณะผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นที่จะนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในการดื่มสุราของชาวบ้าน อันจะส่งผลกระทบต่อประชากรของประเทศ วิถีชีวิตระบบสังคมในระดับย่อยและระบบของสังคมโดยภาพรวม เพื่อเป็นการหาทางออกที่สำคัญอันจะนำสังคมไทยไปสู่ความสุขยั่งยืนและมั่นคงได้ตามหลักพุทธธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

การศึกษาเรื่องการนำหลักศีล 5 มาประยุกต์พัฒนาพฤติกรรมของบุคคล ทำให้ได้รับประโยชน์จากการศึกษาว่า ได้เข้าใจในเรื่องศีล 5 มากขึ้น และนำไปประพฤติปฏิบัติได้จริงและอย่างถูกต้อง เป็นหลักธรรมที่นำไปสู่การประพฤติดี ประพฤติชอบทางกาย วาจา และใจให้เกิดความซื่อสัตย์ สุจริต และส่งผลให้พฤติกรรมของบุคคลผู้มีศีล มีความเมตตา กรุณาอ่อนโยน นุ่มนวล และนำเคารพและ นำเลื่อมใส และการแสดงออกทางด้านพฤติกรรม เป็นลักษณะของบุคลิกภาพที่ดีงาม และแสดงออกทางกาย วาจา และใจ อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ทำให้เกิดเสน่ห์อยู่ในตัว ทำให้พฤติกรรมทางกายและใจ ที่แสดงออกทางสังคมย่อมเกิดสันติภาพสงบสุข

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยต่อไป

(1) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมให้ละเอียด และนำหลักธรรมต่าง ๆ ที่สามารถจะพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลให้สังคมมีสันติภาพเกิดขึ้นในโลกอย่างสันติสุขมากขึ้นๆ ไป

(2) ควรประยุกต์หลักวิปัสสนาภาวนาแก้ไขพฤติกรรมของบุคคลในการดื่มสุราให้น้อยลง เพื่อแก้ไขปัญหาสังคม

เอกสารอ้างอิง

- พระครูอุทัยกิจจารักษ์ สุจินฺโณ. (2556). *“รูปแบบการบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองคณะสงฆ์ ภาค 2”*. ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเทพดิลก (ระแบบ จิตฺตฺญาโณ). (2548). *นิเทศกรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: บริษัทแปดสิบเจ็ดจำกัด.
- พระเทพสิงหราชจารย์ (โสภณ โสภโณ/ยอดคำปา). (2561). *“การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่”*. ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชวรมณี (ประยูร ปยุตฺโต). (2528). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. (กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์).
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, (2558). *คู่มือการดำเนินงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5”*. สำนักงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5”. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ